

Stedenbouwkundige en landschappelijke visie op geluidsschermen langs het spoor in Dieren

Aanleiding

Langs Rijkswegen en spoorwegen zijn zogenaamde geluidproductieplafonds (GPP) vastgesteld. Een geluidproductieplafond is een norm voor geluidproductie vanwege een rijksweg of spoorweg, die door Rijkswaterstaat of ProRail moet worden nageleefd. Rijkswaterstaat en ProRail zijn als beheerders van de (spoor)wegen verantwoordelijk voor de naleving van de geluidproductieplafonds. Jaarlijks moeten ze dit monitoren. ProRail heeft in het nalevingsverslag 2014 vastgesteld dat de geluidproductieplafonds worden overschreden op een deel van de spoorlijn Arnhem – Zutphen, ter hoogte van Dieren.

ProRail heeft om deze reden ervoor gekozen een plafondwijzigingsprocedure voor dit traject op te starten. Voorafgaand aan de wijziging van het GPP moet een akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om te onderzoeken of maatregelen (bijvoorbeeld een geluidsscherm) doelmatig zijn. Dit onderzoek dient ter onderbouwing van de te wijzigen geluidproductieplafonds, waarbij het ook mogelijk is dat maatregelen worden getroffen, waardoor de geluidproductieplafonds niet hoeven te worden gewijzigd. Om te voorkomen dat er maatregelen worden getroffen die op korte termijn achterhaald zijn, wordt een onderzoek uitgevoerd naar maatregelen om bij toekomstige dienstregelingen (prognose 2030) te voldoen aan de geluidproductieplafonds.

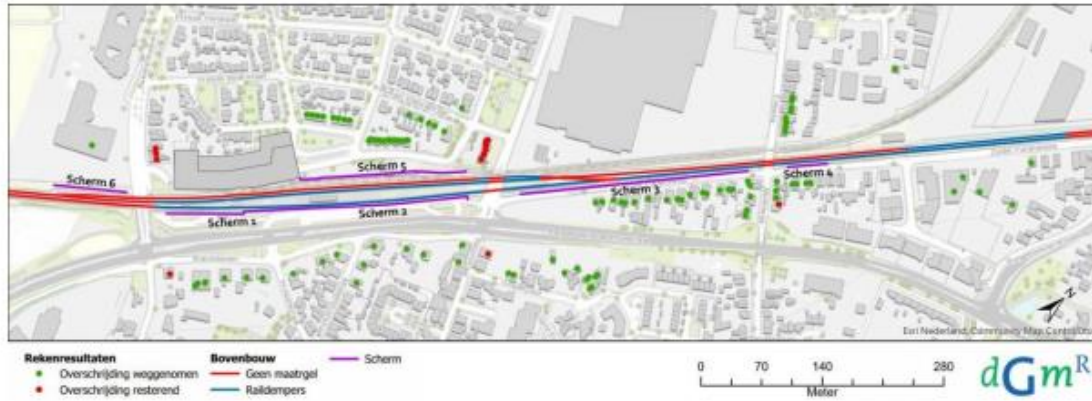
Een van de maatregelen die bekeken worden zijn geluidsschermen. Aan de gemeente is gevraagd om een stedenbouwkundige visie aan te leveren. In deze visie kan de gemeente aangeven waar en tot hoe hoog schermen stedenbouwkundig en of landschappelijk acceptabel zijn. De gemeente kan alleen een stedenbouwkundige visie inbrengen als input bij de afweging ten aanzien van de keuze in maatregelen. En heeft geen stem in de besluitvorming over welk scherm uiteindelijk wordt toepast. Dit is aan ProRail.

Inwonersconsultatie

Vooraf aan het vaststellen van de stedenbouwkundige visie door het college van Burgermeester en Wethouders is de concept visie gepresenteerd tijdens een online bijeenkomst op 3 juni 2021. Hiervoor zijn zo'n 1000 omwonenden uitgenodigd. Daarna is een ieder in de gelegenheid gesteld om gedurende 14 dagen na de bijeenkomst deze nog terug te kijken en eventuele opmerkingen te maken ter afweging bij het definitief maken van de stedenbouwkundige visie. Hier is door aantal inwoners gebruik van gemaakt.

Voor deze stedenbouwkundige visie onderkennen we drie deelgebieden:

1. Stationsgebied (schermen 1, 2 en 5),
2. Locatie Zuiderparallelweg (schermen 3 en 4)
3. Locatie ten westen van de Harderwijkerweg (scherm 6).

1 Bron: Eindrapport Haalbaarheidsonderzoek geluidsschermen Dieren

Stedenbouwkundige beschrijving

Alle drie de deelgebieden vallen binnen de contour van het herinrichtingplan Traverse Dieren en stationsomgeving dat onlangs is realiseert. De ruimtelijke doelstelling van dit project is om de ruimtelijke verschijning van de Traverse en haar omgeving aan te laten sluiten op lokale kwaliteiten en uitstraling van het dorp, de couleur locale.

2 Bron: Ontwerphandleiding Ruimtelijke Inpassing Traverse Dieren (OHRI)

Concreet betekent dit dat bij de uitvoering een groene, natuurlijke en tijdloze uitstraling is nagestreefd. Hierbij hebben de materialisering en detaillering van kunstwerken en infrastructuur een ondergeschikte uitstraling gekregen. Bomen zijn niet of nauwelijks als wegstructuur afgeleide laanbeplanting aangebracht, maar afwisselend in dichte en open structuren. Ze zijn schijnbaar willekeurig langs de traverse geplaatst alsof de weg er 'toevallig' doorheen snijdt.

Deelgebied 1 Stationsomgeving

Het station van Dieren ligt op een eilandperron. Het stationsplein aan de noordzijde, het eilandperron en het stationsplein aan zuidzijde worden nu ontsloten door een fraaie voetgangersbrug. De ruimtelijke en fysieke relatie tussen de noordelijke en zuidelijke stationsomgeving is hiermee hersteld. Ook de inrichting van de openbare ruimte van de stationspleinen ten noorden en zuiden van het spoor dragen hier aan bij. Het project omvat twee nieuw ingerichte stationspleinen, een parkeervoorziening en een passerelle. De stationsomgeving vormt een moderne toevoeging aan Dieren als 'beeldmerk en schakelt alle groene routes en plekken aan elkaar. Materiaalgebruik en uitstraling maken dit gebied uniek en herkenbaar, waardoor het station werkelijk een 'adres' aan deze ruimte krijgt.

1. Noordelijk Stationsplein
2. Zuidelijk Stationsplein
3. Busstation
4. n.v.t.
5. n.v.t.

3 Bron: OHRI Traverse Dieren

4 Toegang tot de VSM-perron, nu nog met hekwerken, binnenkort met nieuwe perronkap

De geluidreducerende maatregelen die ProRail voorstelt zijn:

- Scherm 1 en 2 (ten zuiden van het station, tegen het spoor) met een hoogte van 1 meter ten opzichte van de spoorrails.
- Scherm 5 (ten noorden van het station, tegen het spoor en op het perron van de VSM) met een hoogte van 3 meter ten opzichte van de spoorrails.

5 Bron: Haalbaarheidsonderzoek geluidschermen Dieren/ ProRail

Stedenbouwkundig advies

Met de realisatie van een parkeervoorziening aan de noordwestzijde van het station, de realisatie van een passerelle als verbindend element en een nieuw busstation aan de zuidoostzijde, heeft de stationsomgeving een grote metamorfose ondergaan. Het plaatsen van geluidsschermen hoger dan 1 meter ten opzichte van het straatniveau langs het spoor aan zowel de noord- als zuidzijde van het station doet afbreuk aan deze kwaliteitsslag en gaat voorbij aan de doelstelling van het onlangs gerealiseerde project Traverse Dieren. Hierin wordt duidelijk gesteld dat de stationsomgeving de schakel is tussen alle routes en plekken in Dieren. Het stations zorgt voor de verbinding tussen Dieren noord en zuid, die van elkaar gescheiden zijn door spoorlijn en wegenstructuur. Het plaatsen van hoge geluidsschermen op deze plek zorgt voor een onderbreking van de visuele relatie tussen het noordelijke stationsplein, perron en zuidelijke stationsplein. Daarnaast blokkeren de geluidsschermen zowel visueel als fysiek de toegang tot het perron van de Veluwe Stoom Maatschappij (VSM). Een belangrijke toeristische attractie in de gemeente. Ook hierin heeft de gemeente geld geïnvesteerd om de kwaliteit van de hoofdingang tot het VSM-perron te verbeteren en onderdeel te laten zijn van het gehele plein.

Aan de noordzijde zijn twee grote monumentale bomen de blikvangers in het stationsgebied. Bij de realisatie van de herinrichting is hier met grote zorg omgesprongen om zo de bomen te behouden. De bomen staan dicht op het spoor. Het plaatsen van een geluidsscherm (met onderliggende constructie) zal waarschijnlijk ten koste gaan van een van deze bomen. Dit is niet wenselijk.

Geadviseerd wordt om voor de stationsomgeving geen geluidsschermen te plaatsen hoger dan 1 meter ten opzichte van het aangrenzende straatniveau. Voor de schermen moet een groen haag worden geplaatst (deze is nu al aanwezig) om het continue beeld en eenheid in het stationsgebied te behouden. Ter plaatse van de toegang tot het perron van de VSM is het niet mogelijk om geluidsscherm te plaatsen. Hier zal naar een andere vorm van geluidreducerende maatregelen moeten worden gezocht. Het plaatsen van geluidsschermen is hier stedenbouwkundig niet wenselijk.

Deelgebied 2 Locatie Zuider Parallelweg

De woningen aan de Zuider Parallelweg zijn onderdeel van een klein wijkje dat ingeklemd ligt tussen de spoorlijn en de Burgemeester de Bruinstraat (Provinciale weg). De bebouwing aan de weg bestaat in hoofdzaak uit een reeks van vrijstaande woongebouwen met de kaprichting haaks op de weg.

Het eerste deel van de Zuider Parallelweg is onderdeel van de herinrichting van het stationsgebied en Traverse (zie deelgebied 1) en grenst aan de dorps-as. Een belangrijke ruimtelijke drager voor het dorp Dieren. Het profiel van de Zuider Parallelweg is smal (7 meter tot de voortuinen). Binnen dit profiel is tweerichtingsverkeer aanwezig. De weg is de ontsluiting voor het bedrijventerrein aan de Rinaldostraat.

De geluidreducerende maatregelen die ProRail voorstelt zijn:

- Scherm 3 met een hoogte van 1 meter ten opzichte van de spoorrails.
- Scherm 4 met een hoogte van 1 meter ten opzichte van de spoorrails.

De spoorbaan ligt hoger dan het maaiveld van de Zuider Parallelweg. Waardoor het scherm hoger wordt ervaren, dan de 1 meter die door ProRail is aangegeven.

Op de visualisaties hierna is te zien wat het betekent als een hoger scherm op deze locaties wordt toegepast.

6 Bron: Haalbaarheidsonderzoek geluidschermen Dieren/ ProRail

7 Verbeelding van de voorgestelde hoogte geluidscherm

Conclusie/stedenbouwkundig advies

Het wegprofiel is smal en er zijn veel verschillende gebruikers, waaronder vrachtverkeer welke van de weg gebruik moeten maken. Een hoog geluidsscherm op de rand van het wegprofiel maakt dat de weg gevoelsmatig nog smaller wordt ervaren dan deze daadwerkelijk is. Dit is geen wenselijke ontwikkeling. Vooral voor fietsers is een wand van 2 tot 3 meter hoog vlak achter de trottoirband een onwenselijke ontwikkeling. Een fietser houdt minimaal 65cm afstand tot dit obstakel (schrikafstand). Dit betekent dat de fietser verder de weg op komt en dichtbij het passerend vrachtverkeer in de andere richting. Hierdoor kunnen gevaarlijke situaties ontstaan.

De woningen aan de Zuiderparallelweg kijken nu aan de voorzijde uit over het spoor. Door het plaatsen van een geluidscherm van 3 meter hoog wordt dit zicht beperkt. Het scherm staat op relatief kleine afstand tot de woningen. Daarnaast is van de totale lengte van het scherm 292m langs de Zuider Parallelweg slechts 37m hoger kan worden dan 1 meter. Voor een rustig en eenduidig staatbeeld is het wenselijk om de hoogte over de volledige lengte gelijk te houden, te weten 1 meter.

Het plaatsen van geluidschermen hoger dan 1,5 meter gemeten ten opzichte van het maaiveld van de Zuider Parallelweg is hier stedenbouwkundig niet wenselijk. Bij voorkeur geplaatst achter de groene haag die reeds langs de spoorlijn loopt. Deze groene haag zorgt voor een continue

ruimtelijk beeld langs het spoor en een verzachting van de overgang tussen scherm en weg. Tevens zorgt dit er voor dat het scherm minder gevoelig is voor vandalisme en/of graffiti.

Natuurlijk mag de plaatsing van een geluidsscherm niet zorgen voor geluidsreflectie, waardoor een toename van geluidsoverlast elders optreedt.

N.B. Het plaatsen van het geluidsscherm op de 11/500 zichtlijn is niet haalbaar. Hierbij zou het scherm namelijk geplaatst moeten worden op de bestaande weg. Om het scherm hier te plaatsen zou een verlegging van de weg nodig zijn. Hiervoor is fysiek geen ruimte. Het profiel van de straat is smal en grenst aan de smalle voortuinen.

Deelgebied 3 Locatie ten westen van de Harderwijkerweg

Deze locatie is gelegen aan de rand van het dorp, grenzend aan het landgoed Hof te Dieren en onderdeel van een gebied dat is ingericht als een boomweide met aan westzijde aan de bosrand de Oostlaan, die van grote cultuurhistorische waarde (deel Rijksmonument bosaanleg Hof te Dieren) is en onderdeel van het groenstructuurplan. Met als doel het groen van het landgoed over het spoor en de provinciale weg door te zetten en het dorp in te trekken.

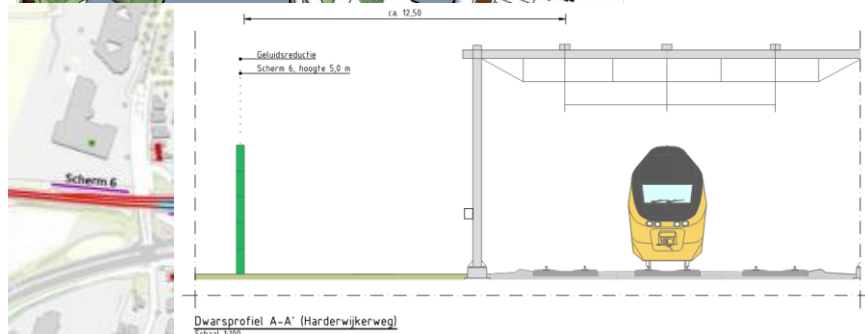
De geluidreducerende maatregelen die ProRail voorstelt zijn:

- Scherm 6 met een hoogte van 1,5 meter.

Op de visualisaties hierna is te zien wat plaatsing van een hoger scherm betekent op deze locatie.

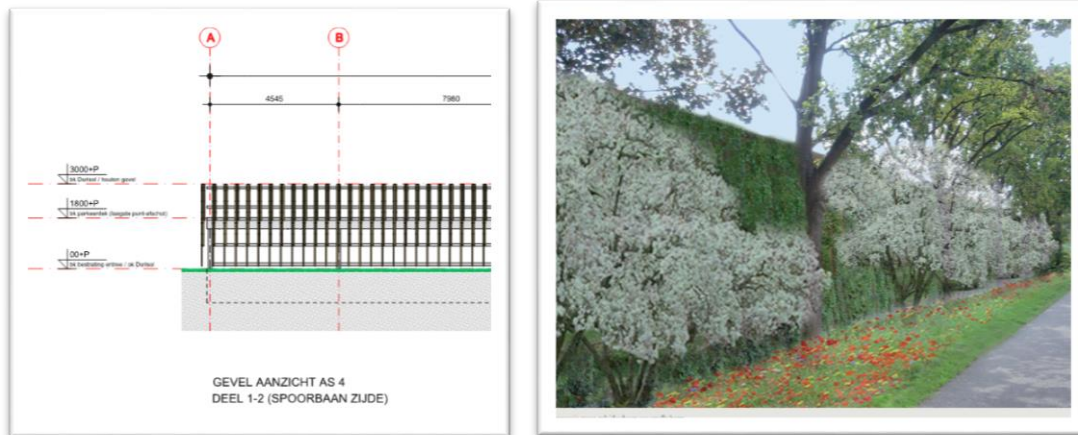

1. Oostlaan
2. Boomweide
3. Boomweide
4. Boomweide
5. n.v.t.
6. n.v.t

Conclusie/stedenbouwkundig advies

Dit gebied ligt in het verlengde van de parkeervoorziening (aan de overzijde van de Harderwijkerweg) langs het spoor. Wanneer een geluidsscherm wordt geplaatst met dezelfde hoogte (3 meter t.o.v. maaiveld) en in het verlengde van deze gevel, is inpassen van een geluidsscherm op deze plek denkbaar. Echter mag het scherm niet zo ver doorlopen dat deze de Oostlaan doorkruist. Daarnaast mag het geluidsscherm geen afbreuk doen aan de inrichting van de locatie welke is ingericht als een boomweide.

8 doorsnede parkeervoorziening bouwtekening

Stedenbouwkundig is het mogelijk om hier een geluidsscherm te plaatsen met een hoogte van maximaal 3 meter (vanaf aangrenzend maaiveld) en aan beide zijde begroeid met groen, conform de Ontwerphandleiding van de Traverse Dieren. Cocowall (of vergelijkbaar materiaal) met daar tegenaan een gevarieerde groene beplanting (zie referentiebeeld) aan beide zijde van de geluidswand. De begroeiing zorgt voor een goed inpassing en zorgt er tevens voor dat het scherm minder gevoelig is voor vandalisme en/of graffiti.

Natuurlijk mag de plaatsing van een geluidsscherm niet zorgen voor geluidsreflectie, waardoor een toename van geluidsoverlast elders optreedt.

Juni 2021

